

Stadsontwikkeling

PROJECTPLAN : Aardgasvrij Nijmegen

Datum : 27 augustus 2019

Ambtelijk opdrachtgever : Henk Berends

Bestuurlijk opdrachtgever : Harriet Tiemens

Projectmanager : Paul Matthieu

Projectnaam : **Aardgasvrij Nijmegen**

I. Inleiding

Aanleiding

Nijmegen is een bijzondere stad door haar historie, door haar ligging en door haar inwoners. De geschiedenis van de stad is rijk en gelaagd: alle periodes hebben iconen en verhalen nagelaten waaraan Nijmegen haar identiteit ontleent. Ook wat betreft koken en verwarmen van onze huizen. Zo kende Nijmegen vanaf het eind van de 18e eeuw stadsgas met een eigen gasfabriek. Ook bij ons is in de jaren '60 van de vorige eeuw voorspoedig het landelijke gasnet uitgerold en kon heel Nijmegen zonder kolen de huizen verwarmen met Gronings aardgas.

Maar inmiddels raakt het Groningse gas op en ontstaan er aardbevingen in Groningen ten gevolge van de gaswinning. Dat plaatst iedere, en dus ook onze, stad voor enorme uitdagingen, die razendsnel opgepakt moeten worden. Huizen en andere gebouwen moeten van het gas af en er moet ruimte worden gecreëerd voor de opwek en opslag van duurzame energie. In december 2015 is met het klimaatverdrag een akkoord bereikt over het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen, de zogenaamde Parijs-doelstellingen. Het belangrijkste is dat de gemiddelde temperatuur op de aarde niet meer dan 2 graden Celsius mag stijgen. Om dat te bereiken moet de uitstoot van broeikasgassen, als door verbranding van aardgas, sterk verminderd worden. Daarom moeten we op zoek naar alternatieven voor aardgas.

In de warmtevisie zijn de verschillende alternatieven voor aardgas geïnventariseerd en op hoofdlijnen beschreven. Op basis van onderzoeken door de bureaus CE Delft en Overmorgen is de verwachting dat een groot deel van de Nijmeegse woningen, 30.000 – 50.000, over zullen gaan op warmtenetten. Daarvoor is een flinke uitbreiding van het huidige warmtenet nodig en kijken we naast warmte van de afvalenergiecentrale van de ARN naar nieuwe bronnen als geothermie en warmte uit oppervlaktewater. Een ander groot deel zal waarschijnlijk all-electric worden (25.000 – 35.000 woningen) waarbij de meeste woningen overgaan op een warmtepomp voor ruimteverwarming en warm water. Voor alle opties geldt dat isoleren essentieel is om te komen tot een duurzame toekomstige energievoorziening.

In het coalitieakkoord "Samen op Weg" 2018-2022 is het aardgasvrij maken van Nijmegen als speerpunt benoemd en zijn voor 4 jaar financiële middelen beschikbaar gesteld ten behoeve van de plan- en organisatiekosten en investeringen.

Hoofddoelstellingen 'Warmtevisie'

Gemeente Nijmegen heeft de doelstelling om in 2045 een energie neutrale stad te zijn. Om dat te realiseren moet de gebouwde omgeving in Nijmegen, bestaande uit bijna tachtig duizend woningen en alle andere gebouwen, aangepast worden. Dat betekent dat bijna 2500 woningen per jaar moeten worden aangepast. Een grote en ambitieuze opgave, die enerzijds betekent dat de vraag naar warmte flink moet worden verminderd en aan de andere kant moeten alternatieve warmteopties worden gevonden om de verwarming van onze huizen, de vraag naar warm tapwater en het koken in te vullen.

In de door de Raad vastgestelde warmtevisie zijn de kaders en de ambities voor deze warmtetransitie geformuleerd aan de hand waarvan de uitvoering plaats zal vinden. De warmtevisie geeft aan in welke wijken we de komende vier jaar aan de slag gaan. Alle lopende initiatieven zijn samengebracht in een coherente blik op de toekomst.¹ De warmtevisie geeft aan waar warmte een rol kan spelen in het aardgasvrij worden en welke andere mogelijkheden er zijn. Eveneens is een uitvoeringsstrategie opgenomen.

¹ Maar "het verhaal is niet in beton gegoten"

Doelstelling projectplan 'Aardgasvrije wijken'

Om deze doelstelling te kunnen realiseren moet een projectorganisatie worden ingericht, die er voor zorgt dat de in de warmtevisie vastgestelde doelstelling en aanpak voorbereid en uitgevoerd wordt. In dit projectplan wordt op hoofdlijnen beschreven hoe we dat gaan doen. We gaan in op de volgende vragen: Wat zijn de projectdoelstellingen? Wat is de projectaanpak? Welke resultaten moeten wanneer gehaald worden? Hoe ziet de projectsturing eruit?

In het coalitie akkoord 2018-2022 staat:

'Het aardgasvrij maken van de stad is een immense operatie die heftig zal ingrijpen in de wijken en de levens van mensen. Ieder jaar starten we in twee wijken een proces om deze aardgasvrij te maken. Aan het einde van onze coalitieperiode zijn we hier in acht wijken mee begonnen. Deze projecten vragen doorzettingsmacht én lef.'

Met de gekozen projectaanpak wordt beoogd een werkwijze te kiezen waardoor de complexiteit wordt gestructureerd en gereduceerd, sprake is van transparantie in besluitvorming door het expliciet maken van mijlpalen en beslismomenten en door gericht te sturen op risico's en de beheersing daarvan.

II. Opdracht

Doelstellingen & resultaten

Uit de in de warmtevisie opgenomen hoofddoelstelling van het energie neutraal maken van Nijmegen in 2045 volgen de volgende projectdoelstellingen:

- a. het stimuleren van de isolatie van woningen om het energiegebruik te verminderen;
- b. het stimuleren en faciliteren van het aardgasvrij maken van circa 2500 woningen per jaar;
- c. het verwerven van voldoende maatschappelijk draagvlak onder bewoners en overige stakeholders;
- d. het verbeteren van het fysieke en sociale leefklimaat in en buiten de woning, door een aanpak "stadsvernieuwing 2.0"²;
- e. het onderzoeken en bieden van alternatieven voor aardgas die niet door commercieel handelen zal leiden tot hogere woon- of bedrijfslasten;
- f. het stimuleren dat het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties ook hun aardgasverbruik beëindigen.

Een korte toelichting op deze projectdoelstellingen. De hoofddoelstelling van de warmtevisie is om met draagvlak alle woningen (en uiteindelijk ook al het overige vastgoed) in Nijmegen niet meer door middel van aardgas te laten verwarmen. Momenteel zijn er in Nijmegen ongeveer 74.000 duizend woningen (van de in totaal bijna 80.000), die nu nog op aardgas aangesloten zijn en over moeten gaan op een andere manier van koken en verwarmen.

² Vooralsnog passen we de brede integrale benadering alleen toe in Dukenburg

In de warmtevisie is bepaald dat daarvoor een wijkgerichte aanpak moet worden toegepast: wijk voor wijk zal met bewoners en stakeholders gezamenlijk een keuze worden gemaakt hoe bestaande en nog nieuw te bouwen woningen verwarmd zullen worden door een nieuwe duurzame bron/techniek. Daarbij beschouwen we warmte – gelijk aan water en elektriciteit – als een nutsvoorziening. Dat betekent dat we er naar streven dat de inwoners van Nijmegen bij gebruik van warmte niet onnodig worden belast met kosten of woonlasten die het gevolg zijn van louter commercieel handelen.

Omdat we kiezen voor een wijk voor wijk aanpak zijn er ook grote kansen om naast de economische en technische opgave, de warmtetransitie ook te benutten voor leefbaarheidsvraagstukken die spelen achter de voordeur (immers we zijn toch al binnen) en in de fysieke omgeving. Deze 'koppelkansen' waarbij we de opgave – waar nodig en gewenst – in een wijk meer integraal en gebiedsgericht oppakken, benoemen we als ambitie stadsvernieuwing nieuwe stijl; stadsvernieuwing 2.0. In de stadsvernieuwing 2.0. kijken we ook naar thema's als armoede, gezondheid en participatie.

Scope project

Nijmegen aardgasvrij in 2045 vormt de basis voor de projecten waar aan gewerkt gaat worden. Een uitwerking daarvan is de warmtetransitie waarin de 74.000 woningen een onderdeel zijn van de gemeentebrede energietransitie.

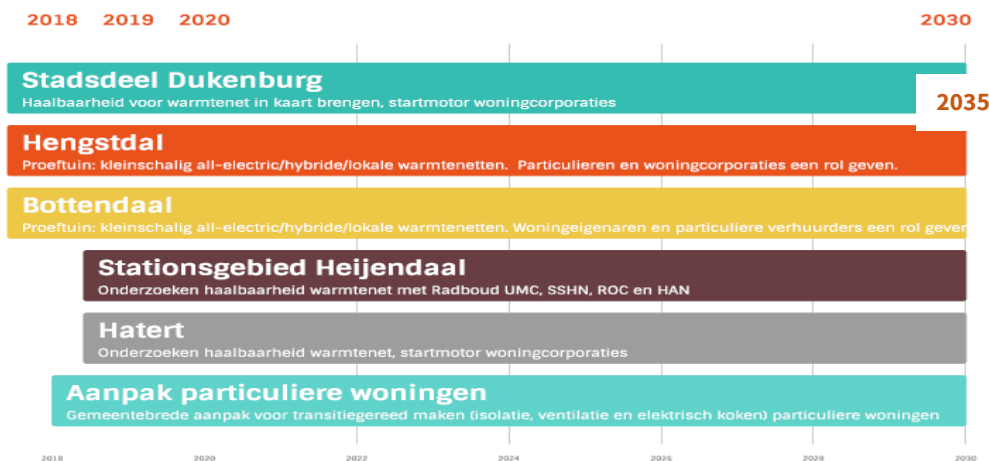
Niet tot de scope van het project behoren de volgende (beleids-)activiteiten:

- Algemene beleidsontwikkeling duurzaamheid gemeente Nijmegen;
- Verduurzaming van het OV en overige mobiliteit;
- Beleidsveld en projecten circulaire economie;
- Inhoudelijke bijdrage en opstellen Regionale Energie Strategie (RES);
- Algemeen stimuleren en faciliteren energiebesparing stadsbreed;
- Beleid tegengaan energie armoede;
- Doorontwikkeling loket duurzaam wonen (regionaal);
- Bevorderen zonne-energie en benutten van grote bedrijfsdaken voor zonprojecten;
- Aanpak intensiveren van verduurzaming eigen gebouwen gemeente;
- Handhavingsprojecten energie (scholen, bedrijven).

Kaders: tijd & geld

Mijlpaal tijd

Nijmegen in 2045 aardgasvrij is als mijlpaal in de warmtevisie opgenomen. Om deze doelstelling te kunnen halen, is een gefaseerde aanpak van de meest kansrijke Nijmeegse wijken voor de energietransitie voor een aantal wijken tot aan 2030 in de warmtevisie opgenomen, zie onderstaande planning. Hierbij wordt opgemerkt dat het te doorlopen pad op voorhand nog niet vastomlijnd is.

Figuur 1: fasering kanswijken warmtetransitie Nijmegen

Budget

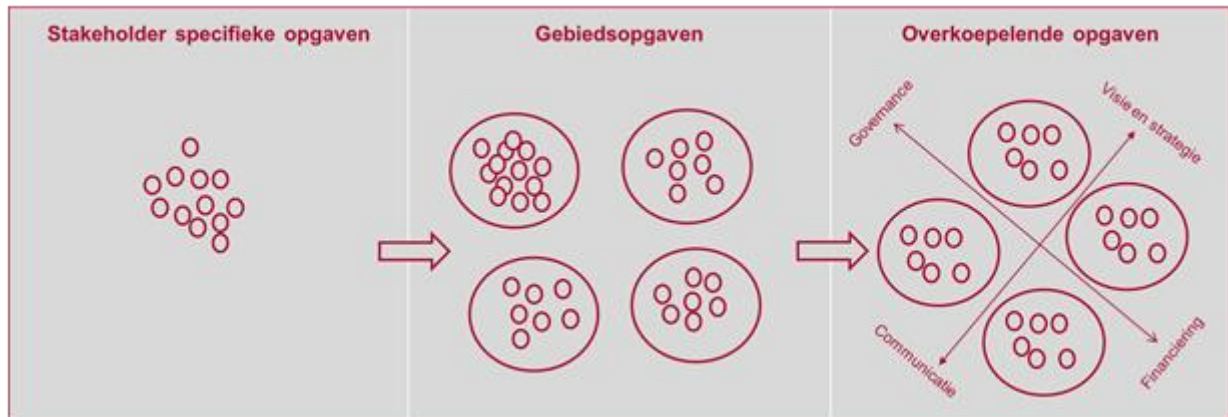
In het coalitie akkoord 2018-2022 "Nijmegen: Samen vooruit" is voor de komende 4 jaar budget gereserveerd. Te weten € 900.000,- in 2019, € 1.200.000,- in 2020, € 1.400.000,- in 2021 en € 1.500.000,- in 2022. In totaal samen € 5.000.000,- dat kan worden aangewend voor de inrichting van de projectorganisatie en als investeringsgeld. De € 5.000.000,- is onvoldoende voor de grote opgave van Nijmegen van het aardgas af. Te weten de kosten voor de ambtelijke organisatie, de (proces-) ondersteuning van bewonersinitiatieven in de wijk als ook de benodigde investeringen. Er zal daarom per wijk en per business case met de partners worden bepaald hoe dekking van de noodzakelijke menskracht als ook een (eventuele) onrendabele top kan worden gefinancierd. In ieder geval zal hiervoor ook de lobby naar Den Haag worden ingezet.

III. Projectaanpak

Omgaan met complexiteit als opgave

De warmtetransitie is een collectieve opgave die intensieve samenwerking vraagt en bundeling van belangen, ambities, investeringen, instrumenten en kennis. Omdat er sprake is van een transitie waarin oude regels niet meer gelden en nieuwe zekerheden nog niet zijn bepaald, kent de opgaven een hoge mate van complexiteit. Samenwerken in de warmtetransitie betekent meer dan het naast elkaar uitvoeren van de projecten van de individuele stakeholders.

Enerzijds dient er gebiedsgerichte coördinatie te zijn op de (samenhang tussen) specifieke projecten en opgaven. Anderzijds liggen er stevige uitdagingen op samenwerking, strategie, participatie & communicatie en financiering. In de warmtevisie is vastgelegd dat deze opgave een coherente sturing vraagt met oog voor wijk specifieke details.

Aanpak: gefaseerd, wijkgericht, flexibel en adaptief

Om de doelstelling Nijmegen in 2045 aardgasvrij te kunnen realiseren, is reeds voor heel Nijmegen gekeken op welke plek welk alternatief voor aardgas het meest kansrijk is, waarbij de betaalbaarheid voor de eindgebruiker centraal staat. Op basis van de laagste transitiekosten per buurt, planningen van de gemeente en van onze partners en bestaande initiatieven in de stad is in de warmtevisie een keuze gemaakt voor de wijken en gebieden waar we de komende jaren aan de slag gaan met de warmtetransitie. Dit zijn stadsdeel Dukenburg, de wijk Hengstdal, de wijk Bottendaal, de wijk Hatert en het stationsgebied richting binnenstad en richting campus Heijendaal. In de warmtevisie is de streefdatum opgenomen dat deze gebieden uiterlijk 2035 aardgasvrij zullen zijn. De intentie is dat de overige wijken van de stad tussen 2035 en 2045 van het aardgas af zullen zijn.

Voor iedere wijk zal met de betrokken bewoners en stakeholders een wijkwarmteplan worden opgesteld. Daarin zal op hoofdlijnen de economische haalbaarheid zijn verkend. De feitelijke realisatie van de gekozen warmtetransitie voor de wijk zal door middel van een business case worden uitgewerkt in een uitvoeringsplan. Voor de wijze waarop we hieraan vorm zullen geven, wordt verwezen naar het participatie- en communicatieplan, dat separaat wordt aangeboden.

In de warmtevisie is een kaart opgenomen met de op dit moment bekende kansrijke gebieden om te starten met de warmtetransitie. Dit betekent niet dat in de andere wijken geen actie ondernomen hoeft te worden voor 2030. De warmtetransitie is een proces van ervaring opdoen en leren in de eerste wijken, dus flexibiliteit in de uitvoering en fasering is belangrijk. Al zullen we keer op keer moeten bewaken of we ook voldoende capaciteit hebben om initiatieven buiten de gekozen wijken te ondersteunen.

Dit alles betekent dat de projectorganisatie in staat moet zijn te handelen vanuit een adaptief repertoire. Dat wil zeggen: zij kan inspelen op de wijkspecifieke vragen en behoeftes en weet hoe zij de warmtetransitie kan benutten om ook belendende ruimtelijke, fysieke, economische en maatschappelijke thema's onder bewoners/organisaties te benutten. Door adaptief op te treden kan maatwerk per wijk worden geboden. Dit vereist (mentale) lenigheid van de projectorganisatie en het bestuur in handelen, sturing, regelgeving en besluitvorming.

Per wijk zal daartoe onder andere een projectleider/gebiedsregisseur worden aangesteld die samen met de stakeholders en bewoners een wijktransitieplan opstelt. Dit wijktransitieplan zal vervolgens aan de raad ter besluitvorming worden voorgelegd.

Rol gemeente: regisseert, initieert en voert mede uit

Voor de realisatie van de doelstelling 'Nijmegen 2045 aardgasvrij' zijn veel partijen betrokken die ieder een opgave en eigen verantwoordelijkheid kennen. Op hoofdlijnen gaat het om de volgende stakeholders:

- *bewoners* van koopwoningen investeren in energiebesparende en aardgasvrije maatregelen voor hun huis;
- *huurders* in de sociale woningbouw stemmen gezamenlijk in om in hun complex de stap te zetten naar ontkoppeling van het aardgas.
- de *woningcorporaties* werken aan een route om hun vastgoed richting 2050 CO₂-neutraal te maken en de woningen bovendien betaalbaar te houden voor hun huurders;
- *bedrijven en maatschappelijke organisaties* hebben de verantwoordelijkheid om hun vastgoed te verduurzamen en klaar te maken voor een toekomst zonder ruimteverwarming door middel van aardgas;
- de *netbeheerder* beheert gas- en elektriciteitsnetten en streeft ernaar om energienetten zo betrouwbaar, betaalbaar en bereikbaar mogelijk te houden. Een belangrijke opgave voor de netbeheerder is om te voorkomen dat verouderde gasnetten vervangen worden. Immers, wanneer Nijmegen van het gas af gaat, dan is het geen rendabele investering om nieuwe gasleidingen aan te leggen;
- *warmtebedrijven* ontwikkelen en beheren warmtenetten en/of leveren warmte aan klanten;
- de *afvalenergiecentrale of andere warmtebronnen* wekken warmte op;
- de (regionale) *overheden* faciliteren de gemeente met geld en expertise.

Als gemeente willen we regie voeren om samenwerking tussen bewoners en de verschillende stakeholders goed op elkaar af stemmen en kansen te benutten daar waar synergie mogelijk is. We willen daarbij zorgdragen dat wijk specifieke vraagstukken de ruimte krijgen en daardoor het draagvlak onder bewoners kan worden verbreed en versterkt.

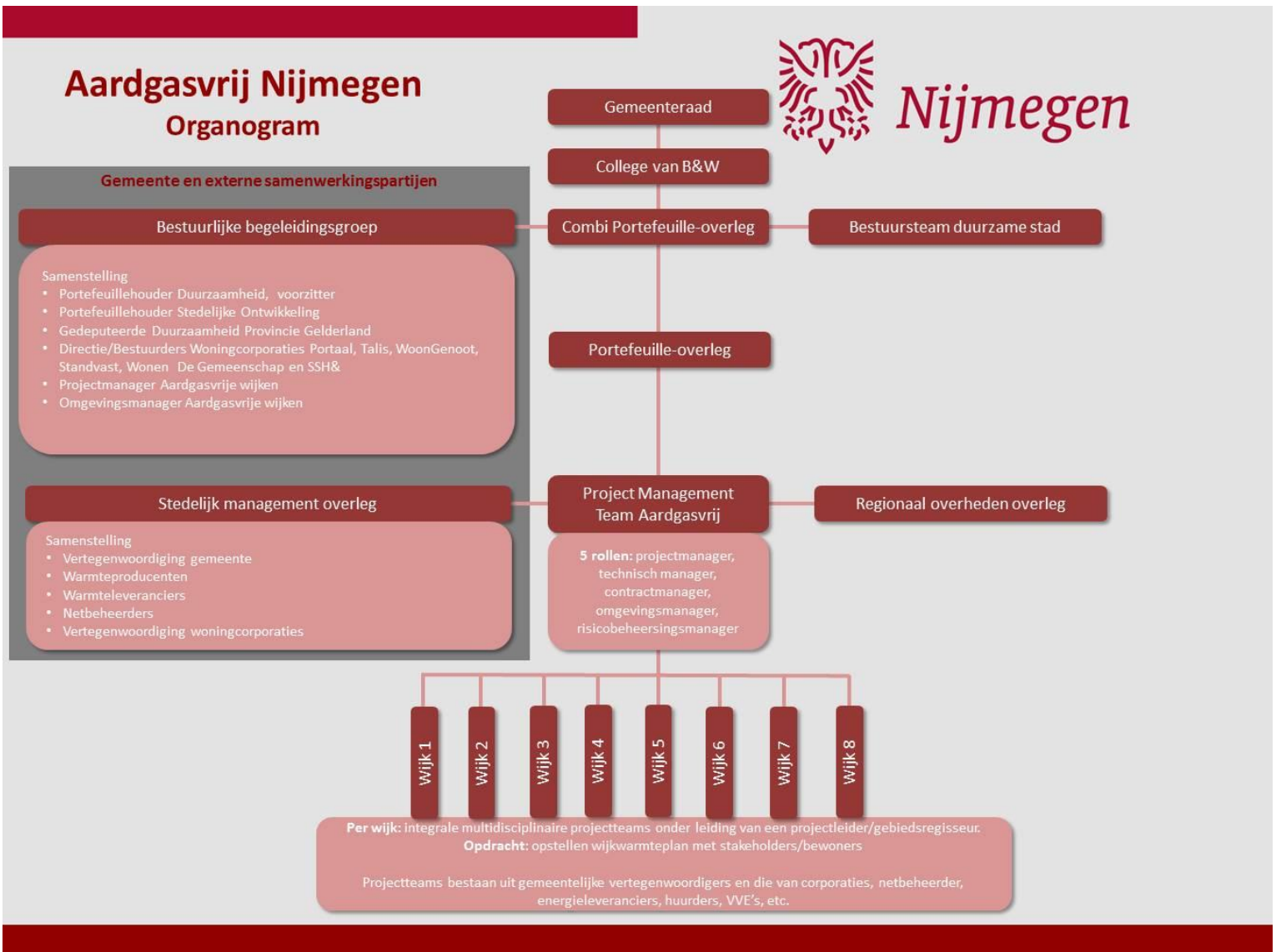
Daar waar het nodig is, omdat bijvoorbeeld de markt het laat liggen, zullen we eigen initiatieven ontwikkelen en zo nodig risicodragend investeren. Daar waar de markt de expertise heeft, maar vanwege marktfalen een bijdrage vanuit de publieke overheid gewenst is, zullen we mede participeren. In dat verband onderzoeken we de mogelijkheden voor oprichting van een gemeentelijk energiebedrijf dat levert aan consumenten, om hiermee de kosten en bijbehorende woonlasten zo laag mogelijk te houden.

Overkoepelende stedelijke en regionale opgaven

Om daadwerkelijk een versnelling te geven aan de warmtetransitie is het noodzakelijk om gezamenlijk te werken aan overkoepelende, gebied overstijgende opgaven die ten dienste staan van de uitvoering op gemeentebreed (of soms zelfs regionaal) niveau. Voorbeelden hiervan zijn:

- het bepalen van een gezamenlijke visie en strategie, zoals de warmtevisie;
- het opzetten van een gezamenlijke gemeente-brede participatie- en communicatieplan;
- het voorlichten van bewoners/VVE's in het verduurzamen van hun woningen als opmaat voor het aardgasvrij maken;
- het uitvoeren van een duurzame bronnenstrategie;
- het faciliteren van maatschappelijke organisaties om de verwarming van hun vastgoed niet meer door gebruik van fossiele brandstoffen te realiseren;
- het faciliteren van bedrijfsleven om de verwarming van hun vastgoed niet meer door gebruik van fossiele brandstoffen te realiseren;
- het verduurzamen van het gemeentelijke vastgoed voor wat betreft het aardgasvrij maken;
- het bepalen van een groeistrategie voor een gemeentelijk of regionaal warmtenet;
- het inzetten van alternatieve duurzame bronnen aanvullend op het huidige gebruik van restwarmte van de ARN;
- het verkennen van uitbreidingsmogelijkheden bij de ARN voor duurzame opwek;
- het doen van een onderzoek naar een gemeentelijk energie bedrijf en/of het medewerking verlenen aan een private stads ESCO;
- het aanvragen van provinciale/rijks/of Europese subsidies;
- het opstellen van businessmodellen en investeringsbesluiten

Om zo goed mogelijk uitvoering te geven aan de verschillende opgaven zowel stadsbreed, wijkoverstijgend als in de wijken zelf, en te komen tot gerichte samenwerking met onze partners is de projectorganisatie volgens het Integraal Projectmanagement Model (IPM) als volgt vorm gegeven:

Gebiedsgericht

Naast de inhoudelijke verdeling van de processen volgens IPM waar we de generieke opgave voor heel Nijmegen bezien, werken we in de realisatie van de projecten wijk voor wijk en dus gebiedsgericht in de samenwerking met onze partners. Daarbij richten we ons primair op de woningen. Echter omdat we gebiedsgericht werken zullen ook het maatschappelijk vastgoed, commercieel vastgoed en utiliteitsgebouwen mee worden genomen daar waar koppelkansen zijn.

In deze gebiedsgerichte aanpak focust de gemeente op hetgeen ze goed in is wat wij als onze publieke rol beschouwen. En maken we waar mogelijk gebruik van bestaande werk- en overlegstructuren van onze samenwerkingspartners (geen dingen dubbel organiseren).

Voor de volgende 8 wijken is de planning om een separaat projectteam onder leiding van een projectleider/gebiedsregisseur te formeren waarbinnen actief door bewoners/stakeholders kan worden geparticipeerd. In de wijken Zwanenveld, Hengstdal, Bottendaal en stationsomgeving zijn we daadwerkelijk gestart.

1. Zwanenveld
2. Meijhorst
3. Lankforst
4. Hengstdal
5. Bottendaal
6. Stationsomgeving/binnenstad
7. Heyendaal
8. Hatert

Coproductie en participatie met de stad

Gekoppeld aan de oriëntatie op de inhoudelijke opgave is ook de manier waarop we willen samenwerken in de stad aan de transitie bepalend. We willen zowel op het stedelijke/regionale niveau als ook op wijkniveau de realisatie bewerkstelligen door co producties aan te gaan met onze partners en bewoners. In de projectorganisatie wordt deze intensieve samenwerking waarin sprake is van gedeelde verantwoordelijkheden expliciet vertaald in positie en overlegstructuur. Zo zullen externe partners en bewoners zowel op het overkoepelende niveau als op wijkniveau in de organisatie een positie krijgen. Deze werkwijze is vastgelegd in het separate participatie- en communicatieplan.

IV Planning en mijlpalen 2019

Per 1-1-2019 is gestart met de projectorganisatie en zijn de verschillende posities bemenst. Echter niet volledig, omdat ondanks de beschikbare middelen uit het coalitie akkoord dit niet toereikend blijkt voor een volledige bemensing volgens de IPM aanpak. Daarom zal worden bezien voor 2020 of met een aangepaste bezetting dan aanvankelijk gepland toch de ambities van het coalitie akkoord en de warmtevisie kunnen realiseren, zonder daarbij onbeheersbare risico's te lopen in de voortgang.

Aan de volgende hoofdproducten is en wordt gewerkt in 2019:

1. Monitoren en beheersen concessie warmtenet afspraken Indigo en Nuon in Waalsprong en Waalfront
2. Aanvraag BZK pilot proefwijken Aardgasvrij. Is gehonoreerd door het ministerie. Voor de realisatie van ca. 900 woningen (gefaseerd) van het aardgas af te halen is € 4,8 miljoen subsidie beschikbaar gesteld voor de investering in het aan te leggen warmtenet en de bijbehorende plan- en organisatiekosten.
3. Met de mede aanvragers en ondertekenaars van de BZK pilot (te weten woningcorporaties, Alliander, Nuon, ARN, provincie) opstellen van een business case voor de wijken Zwanenveld/delen Meijhorst-Lankforst voor de aanleg van een warmtenet infrastructuur vanaf de ARN in Weurt tot en met Dukenburg.
4. Onderzoek naar de nut-en noodzaak van de oprichting van een gemeentelijk warmtebedrijf om daarmee de publieke waarden veilig te stellen nu er geen sprake is van echte marktwerking in de warmtetransitie.
5. In VNG/G40 en BZK verband bijdragen aan nieuw juridisch kader om de marktordening van warmte anders te organiseren.
6. Onderzoek naar een duurzame bronnenstrategie als aanvulling op de warmte zoals die nu wordt geleverd door de ARN. Onderdelen hiervan zijn het als gemeente (mogelijk) participeren in het onderzoek naar geothermie (aardwarmte) en aquathermie.
7. Realisatie van de doortrekking van het warmtenet Waalfront naar het stationsgebied en levering van warmte aan de nieuwe vastgoedontwikkelingen op de locaties Metterswane, station, UWV locatie en belastingkantoor.
8. Onderzoek naar de mogelijkheden tot realisatie van een biomassacentrale op het terrein van Engie (voorheen elektriciteitscentrale).
9. Verkennen van de kansen om de ARN nadrukkelijker een rol te geven in de warmtetransitie en de positie van de MARN als aandeelhouder.
10. Inrichten van een algemeen digitaal en fysiek loket energietransitie (www.nijmegen.nl/aardgasvrij) voor bewoners en het geven van voorlichting en adviezen gemeentebreed over het anders verwarmen van woningen.
11. Verkennen van de mogelijkheden om particulieren meer financiële armslag te bieden in het verduurzamen van hun woningen door instrumentaria als grondgebonden financiering (is inmiddels in het Klimaatakkoord opgenomen als onderzoeksopgave).
12. Het samen met bewoners en corporaties opstarten van de wijkwarmteplannen in de wijken Hengstdal, Bottendaal en Zwanenveld.
13. In de wijk Hengstdal participeren in een particulier initiatief van corporatie, private partijen en netbeheerder om te experimenteren op hybride vormen van verwarming woningen.

14. In de wijk Zwanenveld in de uitwerking van de warmtetransitie nadrukkelijk verkennen van de koppelkansen en daartoe uitvoering geven aan de stadsvernieuwing 2.0.
15. Als eerste resultante van de mee koppel kansen van de warmtetransitie in Zwanenveld het indienen van de aanvraag regiodeal waarin onderwijsinstellingen (ROC, HBO, WO), netbeheerder (Alliander), corporaties (Talis en gemeenschap), UWV, Werkbedrijf, bedrijfsleven, brancheorganisaties en gemeente samenwerken om opleidingen te starten en banen te creëren voor de inwoners van Zwanenveld.
16. In samenwerking met de provincie en Alliander verkennen van de nut en noodzaak van een regionaal/provinciaal uitvoeringsorganisatie Gelderland die kennis deelt en gemeenten ondersteunt in de uitvoering van de warmtetransitie.
17. Samenwerkingsverbanden landelijk en provinciaal, zoals Stroomversnelling (wijken met nieuwe energie), Platform 31 (kwetsbare wijken in de energietransitie), Argumentenfabriek (strategisch positie kiezen in de energietransitie), G40 (lobbytraject Klimaatakkoord), Ministerie BZK (leer-en kennisplatform Aardgasvrije wijken) en Provincie (samenwerken warmte infrastructuur).

Mijlpalen Q3/Q4 2019 en Q1 2020

In het 3^e en 4^e kwartaal van 2019 verwachten we de volgende mijlpalen ter besluitvorming te kunnen voorleggen aan College en Raad:

1. Projectplan en participatie- en communicatieplan Aanpak Aardgasvrij Nijmegen, vaststellen College in september 2019 en aanbieden aan raad ter besluitvorming
2. Duurzame bronnenstrategie, vaststellen College in oktober 2019 en aanbieden aan raad ter besluitvorming.
3. Verlenen aanlegvergunning warmtenet stationsgebied vaststellen College in oktober 2019
4. Onderzoek nut en noodzaak gemeentelijk warmtebedrijf, vaststellen College in november 2019 en aanbieden aan raad ter besluitvorming.
5. Onderzoek rol ARN in de warmtetransitie en positie MARN, vaststellen College in december 2019 en aanbieden aan raad ter besluitvorming
6. Wijkwarmteplan Hengstdal, vaststellen in College in januari/februari 2020 en aanbieden aan raad ter besluitvorming
7. Uitkomsten business case Dukenburg als onderdeel BZK pilot vaststellen in College in januari/februari 2020 en aanbieden aan raad ter besluitvorming

Bijlage

Integraal Projectmanagement (IPM)

Om de interne en externe samenwerking zo goed mogelijk te laten verlopen, werken we met Integraal Projectmanagement (IPM). De projecten worden uitgevoerd onder leiding van een integraal project managementteam (PMT). Gedurende alle fases van het project is zo duidelijk welke taken bij welk lid van het projectteam zijn belegd.

IPM onderscheidt 5 processen. De IPM-organisatie kent aan elk proces een specifieke rol toe. Zo ontstaat het 5-rollenmodel. De 5 rollen worden primair door 5 verschillende personen vervuld. Iedere rol heeft een eigen ondersteunend team. De processen en bijbehorende rollen kunnen op hoofdlijnen als volgt samengevat worden:

- *Projectmanagement*: gericht op het borgen van kwaliteit, draagvlak en afstemming.
Projectmanager: (eind)verantwoordelijk voor het boeken van een goed projectresultaat.
- *Projectbeheersing*: gericht op het beheersen van de risico's en alle beheersaspecten in het project.
Manager projectbeheersing: verantwoordelijk voor het identificeren en beheersen van (mogelijke) integrale risico's, de financiële controle.
- *Omgevingsmanagement*: om de relatie met de omgeving en stakeholders in balans te houden gedurende het project.
Omgevingsmanager: verantwoordelijk voor het contact met de omgeving.
- *Technisch management*: om de risico's vanuit de techniek en organisatie te beheersen.
Technisch manager: verantwoordelijk voor de technische en inhoudelijke inbreng in het project.
- *Contractmanagement*: om de risico's die (kunnen) ontstaan tussen opdrachtgever en de markt te beheersen. Ook tijdens de inkoopfase.
Contractmanager: verantwoordelijk voor de contacten en contracten van de verschillende marktpartijen.